

Emil Weyr a jeho pobyt v Itálii v roce 1870/71

Jmenný rejstřík

In: Jindřich Bečvář (author); Martina Bečvářová (author); Jan Škoda (author): Emil Weyr a jeho pobyt v Itálii v roce 1870/71. (Czech). Praha: Nakladatelství ČVUT, 2006. pp. 128–144.

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/401208>

Terms of use:

- © Bečvář, Jindřich
- © Bečvářová, Martina
- © Škoda, Jan

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

Vittorio Emanuele II. di Savoia, Umberto I. di Savoia

JMENNÝ REJSTŘÍK

Niels Henrik **Abel** (1802–1829), norský matematik. Studoval na univerzitě v Oslo a v Kodani, v letech 1825 až 1827 byl na studijním pobytě v Berlíně a v Paříži. Po návratu do Norska živil bez prostředků, v dubnu roku 1829 zemřel na zápal plic. Věnoval se algebře a matematické analýze. Zabýval se eliptickými a hyperbolickými integrály, založil teorii eliptických a hyperbolických funkcí, prohloubil teorii konvergence mocninných řad, položil základy teorie integrálních rovnic, vyřešil problém konvergence obecné binomické řady, přispěl k rozvoji teorie funkcí komplexní proměnné. S jeho jménem je spjata řada vět matematické analýzy. V roce 1824 publikoval důkaz o neřešitelnosti algebraické rovnice pátého stupně pomocí radikálů.

Moritz **Allé** (1837–1913), německý matematik. V letech 1856 až 1859 byl asistentem vídeňské hvězdárny, v letech 1859 až 1862 hvězdárny v Krakově, v letech 1862 až 1867 hvězdárny v Praze. Roku 1867 byl jmenován profesorem matematiky na technice v Grazu (Štýrský Hradec), od roku 1882 až do roku 1896 učil na německé technice v Praze, v letech 1896 až 1913 na technice ve Vídni. Věnoval se především fyzikálním aplikacím diferenciálního a integrálního počtu a teorii funkcí.

Angelo **Armenante** (1844–1878), italský matematik. Působil na univerzitě v Římě, věnoval se především analytické geometrii a matematické analýze.

Giulio **Ascoli** (1843–1896), italský matematik. Byl profesorem matematiky na polytechnice v Milánu. Zabýval se reálnou i komplexní analýzou, trigonometrickými a Fourierovými řadami, algebraickými křivkami a diferenciálními rovnicemi.

Giuseppe **Battaglini** (1826–1898), italský matematik. Od roku 1860 působil jako profesor vyšší geometrie na univerzitě v Neapoli, od roku 1871 jako profesor diferenciálního a infinitezimálního počtu na univerzitě v Římě a od roku 1886 opět v Neapoli. Roku 1863 založil časopis *Giornale di Matematiche ad uso degli studenti delle Università italiana*. Od roku 1872 byl čestným členem Jednoty českých matematiků.

Cesare **Beccaria** (1738–1794), italský právník, filozof a ekonom. Ve svém hlavním díle *O zločinech a trestech* (1764) navrhol zrušení trestu smrti, podřízení soudců zákonům, zmírnění feudálních trestů a zavedení úměrnosti trestu a zločinu. Považován za zakladatele moderní kriminologie a penologie.

Giusto **Bellavitis** (1803–1880), italský matematik. Od roku 1841 byl asistentem matematiky a mechaniky na střední škole ve Vicenze, od roku 1843 pak řádným profesorem. V roce 1845 se stal profesorem deskriptivní geometrie na univerzitě v Padově. Roku 1866 byl zvolen senátorem Italského království. Zabýval se deskriptivní a analytickou geometrií, trigonometrií, algebrou, filozofií, chemií, fyziologií rostlin, zoologií, mikrobiologií, geografií a teorií umění. Jeho kniha o teorii ekvipolencí byla roku 1874 přeložena Charlesem Angem Laisantem (1841– ?) do francouzštiny a ve stejném roce Karlem Zahradníkem (1848–1916) do češtiny a publikována pod názvem *Methoda equipollencí čili rovník geometrických* (JČM, Praha, 1874, 104 stran).

Eugenio **Beltrami** (1835–1900), italský matematik. Od roku 1855 pracoval v kanceláři ředitelství italských drah, roku 1862 se stal asistentem na univerzitě v Bologni, roku 1863 profesorem geodézie na univerzitě v Pise. V letech 1866 až 1873 byl profesorem mechaniky na univerzitě v Bologni, v letech 1874 až 1876 profesorem matematiky na univerzitě v Římě, v letech 1876 až 1890 profesorem matematické fyziky na univerzitě v Pavii a od roku 1891 opět na univerzitě v Římě. Věnoval se mechanice, neeukleidovské geometrii (modely), algebře (teorie determinantů a kvadratických forem), analýze (analytické funkce), teorii křivek a ploch, fyzice (kinematika kapalin).

Eugenio **Bertini** (1846–1933), italský matematik. Od roku 1875 přednášel vyšší geometrii na univerzitě v Pise. Věnoval se především algebraické geometrii (teorie bikvadratických forem, vlastnosti algebraických křivek a ploch). Spolupracoval s L. Cremonou, F. Brioschim a F. Casoratim.

Enrico **Betti** (1823–1892), italský matematik a fyzik. Účastnil se bojů v Garibaldiho armádě. Od roku 1849 působil jako profesor na lyceu (Pistoia, Florencie), roku 1857 se stal profesorem na univerzitě v Pise, od roku 1865 byl navíc ředitelem tamní vyšší normální školy. Od roku 1884 by senátorem. Věnoval se hlavně algebře (Galoisova teorie), diferenciální geometrii a matematické analýze (eliptické funkce a jejich užití), topologii, teorii potenciálu, elasticitě, hydrodynamice, termomechanice atd.

Theodor Ludwig Wilhelm **Bischoff** (1807–1882), německý matematik, doktor filozofie (1829) a lékařství (1832). Od roku 1854 byl profesorem fyziologie a anatomie na univerzitě v Mnichově, od roku 1843 profesorem anatomie na univerzitě v Giessenu.

Gabriel **Blažek** (1842–1910), český matematik a politik. Působil na pražské (později české) technice, od roku 1887 do roku 1900 byl poslancem říšského sněmu ve Vídni a od roku 1907 generálním ředitelem Hypotéční banky Království českého.

Francesco **Brioschi** (1824–1897), italský matematik. V letech 1852 až 1861 byl profesorem matematiky na univerzitě v Pavii, od roku 1861 generálním sekretářem ministerstva vyučování, od roku 1862 profesorem matematiky a hydrodynamiky na polytechnice v Milánu, mezi jejíž zakladatele patří. Zabýval se

především algebrou (determinanty, algebraické formy, rovnice pátého stupně), teorií eliptických a hyperbolických funkcí a teorií diferenciálních rovnic. Založil časopis *Annali di Matematica pura ed applicata* (1859).

Antonio **Buccellati** (1831–1890), italský právník. Byl profesorem na právnické fakultě v Pavii, znalcem církevního i občanského práva.

Gerolamo **Cardano** (1501–1576), italský matematik, filozof, lékař, renesanční vzdělanec. Studoval na univerzitách v Pavii a Padově, působil na univerzitách v Miláně a Bologni. Sepsal řadu spisů, nejznámější je *Ars Magna* (1545), v níž zveřejnil algebraické řešení rovnic třetího stupně (Cardanův vzorec) a čtvrtého stupně (Ferrariho postup). V technice nese Cardanovo jméno tzv. Cardanův závěs a Cardanův kloub.

Felice **Casorati** (1835–1890), italský matematik. Od roku 1861 byl profesorem na univerzitě v Pavii, v letech 1868 až 1875 profesorem na polytechnice v Milanu. Věnoval se především diferenciální geometrii, teorii funkcí komplexní proměnné a historii matematiky.

Giovanni Domenico **Cassini** (1625–1712), francouzský astronom, matematik a geodet italského původu, ředitel hvězdárny v Paříži. Věnoval se hlavně pozorování planet, jejich měsíců a komet. Objevil čtyři Saturnovy měsíce a pásy v jeho prstenci (Cassiniho dělení), studoval i pohyb Měsíce (Cassiniho zákon). Jeho jméno nesou tzv. Cassiniho křivky, v poslední době po něm byla pojmenována sonda zkoumající sluneční soustavu.

Bonaventura Francesco **Cavalieri** (1598–1647), italský matematik. Působil zejména v Bologni, je jedním z tvůrců infinitesimálního počtu. Jeho jméno nese tzv. *Cavalieriho princip* o objemu těles (resp. obsahu rovinných útvarů). Jeho nejdůležitějším dílem je *Geometria indivisibilibus ...* (1635).

Camillo Benso hrabě **Cavour** (1810–1861), italský státník a zastánce sjednocení Itálie. Roku 1847 založil deník *Il Risorgimento*, od roku 1850 byl ministrem a od roku 1852 ministerským předsedou Sardinského království. Ve spojení s francouzským císařem Napoleonem III. (1808–1873) dosáhl roku 1861 vytvoření jednotné Itálie (bez Říma a Benátek) v čele se savojskou dynastií.

Arthur **Cayley** (1821–1895), anglický matematik. Po ukončení studia na univerzitě v Cambridge (1841) se dvacet let věnoval advokátní praxi. V roce 1863 se stal profesorem matematiky na univerzitě v Cambridge. Věnoval se především algebraické geometrii, projektivní geometrii, algebře, diferenciálním rovnicím, eliptickým funkcím, ale také sférické astronomii a astrofyzice.

Rudolf Friedrich Alfred **Clebsch** (1833–1872), německý matematik. Od roku 1858 byl profesorem analytické mechaniky v Karlsruhe, od roku 1863 v Giessenu a od roku 1868 v Göttingen. Věnoval se matematické fyzice, variačnímu počtu,

teorii diferenciálních rovnic, teorii křivek a ploch, Abelovským funkcím a jejich aplikacím v geometrii. V říjnu roku 1872 k němu přijel studovat Eduard Weyr.

Luigi **Cremona** (1830–1903), italský matematik, fyzik a politik. Nejprve působil na středních školách, od roku 1860 byl profesorem vyšší geometrie na univerzitě v Bologni, od roku 1866 profesorem vyšší geometrie a grafické statiky na technice v Miláně. Roku 1872 byl zvolen senátorem. V následujícím roce byl povolán jako ředitel a profesor matematiky na nově zřízenou inženýrskou školu v Římě. Je autorem více než stovky vědeckých prací. Věnoval se zejména projektivní a algebraické geometrii (rovinné křivky, prostorové křivky a plochy, geometrické transformace), grafické statice, diferenciálnímu a integrálnímu počtu a aplikacím algebraických metod v geometrii. Byl prvním zahraničním čestným členem Jednoty českých matematiků (1871).

Tranquillo **Cremona** (1837–1878), italský malíř, bratr matematika L. Cremony. Studoval na akademii v Benátkách, působil převážně v Milánu.

Karl **Culmann** (1821–1881), švýcarský inženýr, technik a matematik. V letech 1847 až 1849 působil při stavbě železnice v Bavorsku, v letech 1849 až 1851 podnikl studijní cestu po Anglii, Irsku a Severní Americe. V roce 1855 se stal profesorem grafické statiky a stavby na nově založené technice v Curychu. Věnoval se především grafické statice a mechanice.

Ulisse **Dini** (1845–1918), italský matematik. Od roku 1871 působil jako profesor matematiky na univerzitě v Pise, od roku 1892 byl italským senátorem. Věnoval se především studiu vlastností reálných, analytických a cylindrických funkcí, algebře, diferenciálním rovnicím a geometrii.

Peter Gustav Lejeune **Dirichlet** (1805–1859), německý matematik. Od roku 1827 byl docentem na univerzitě v Breslau (Wrocław, Vratislav) a od roku 1829 v Berlíně, kde byl od roku 1831 mimořádným a od roku 1839 řádným profesorem. Od roku 1855 působil v Göttingen. Věnoval se zejména teorii čísel, matematické analýze a matematické fyzice. S jeho jménem je spjata řada pojmů a vět matematické analýzy.

Alexander **Dreyschok**, nastoupil ke studiu na pražskou polytechniku ve stejném roce jako Emil Weyr.

Jakob Heinrich Karl **Durège** (1821–1893), německý matematik. V letech 1857 až 1864 byl profesorem matematiky na polytechnice v Curychu, v letech 1864 až 1869 na pražské technice a od roku 1869 na pražské (později německé) univerzitě. Věnoval se především matematické analýze a geometrii.

Karel Jaromír **Erben** (1811–1870), český básník, sběratel lidové tvorby, historik, archivář Archivu Národního musea a Archivu hlavního města Prahy (od jeho založení v roce 1851).

Otto Wilhelm **Fiedler** (1832–1912), německý matematik. V letech 1864 až 1867 byl profesorem deskriptivní geometrie na pražské technice, od roku 1867 byl profesorem na polytechnice v Curychu.

Carl Friedrich **Geiser** (1843–1934), švýcarský matematik. Od roku 1870 profesor matematiky na polytechnice v Curychu. Věnoval se především syntetické, algebraické a kinetické geometrii a geometrii křivek a ploch.

Julius **Grégr** (1831–1896), český politik, právník, novinář, poslanec, bratr Eduarda Grégra (1827–1907). Byl spoluzakladatelem mladočeské strany (1874), odpovědným redaktorem a později vydavatelem *Národních listů* (1861). V roce 1871 se v Itálii zotavoval z plicní choroby.

Johann August **Grunert** (1797–1872), německý matematik. Od roku 1833 byl profesorem matematiky na univerzitě v Greifswaldu. Roku 1841 založil časopis *Archiv für Mathematik und Physik*. Zabýval se matematikou, fyzikou a astronomií, je autorem řady fyzikálních učebnic.

William Rowan **Hamilton** (1805–1865), irský matematik a astronom. Od roku 1827 byl profesorem astronomie na univerzitě v Dublinu (královským irským astronomem), od roku 1837 byl prezidentem královské irské Akademie věd. Zabýval se především algebrou (kvaterniony), geometrií a astronomií.

Hermann Ludwig Ferdinand **Helmholz** (1821–1894), německý přírodovědec, lékař, fyzik, matematik, fyziolog a psycholog. Působil na univerzitách v Königsbergu, Heidelbergu a Berlíně. Byl považován za jednoho z nejvýznamnějších přírodovědců druhé poloviny 19. století. Věnoval se otázkám zachování energie, vířivým pohybům kapalin, elektromagnetismu, akustice, optice, termodynamice, Kantově filozofii, fyziologii a mnohým jiným oborům.

Gabriel **Hendrych** (též Hendrich). V dubnu roku 1868 byl na dva roky jmenován asistentem geodézie na pražské technice, pracoval u profesora Rudolfa Müllera.

Charles **Hermite** (1822–1901), francouzský matematik. Od roku 1848 učil na École Polytechnique v Paříži, v letech 1862 až 1869 na École Normale Supérieure v Paříži a od roku 1869 na univerzitě v Paříži. Věnoval se matematické analýze, algebře a teorii čísel. Roku 1873 navštívoval v Paříži jeho přednášky o teorii funkcí Eduard Weyr, později spolu vedli odbornou korespondenci, z níž byly určité partie otištěny v odborných časopisech. Roku 1892 byl Ch. Hermite jmenován čestným členem Jednoty českých matematiků, o rok později zahraničním členem České akademie. Publikoval též v Rozpravách české akademie, Věstníku Královské české Společnosti nauk a v Časopise pro pěstování matematiky a fysiky.

Ludwig Otto **Hesse** (1811–1874), německý matematik. V letech 1840 až 1856 působil na univerzitě v Königsbergu (Královec, Kaliningrad), v roce 1857 na

univerzitě v Halle, v letech 1857 až 1869 na univerzitě v Heidelbergu a v letech 1869 až 1874 na univerzitě v Mnichově. Zabýval se analytickou, projektivní a diferenciální geometrií, teorií determinantů, variačním počtem a teorií čísel.

Thomas Archer **Hirst** (1830–1892), anglický matematik. Od roku 1853 do roku 1856 pracoval jako učitel matematiky na Queenwood-College v Hampshire, pak studoval v Paříži a po studiích získal místo profesora matematiky na univerzitě v Londýně. Věnoval se především geometrickým transformacím.

Johann **Hönig** (1810–1886), rakouský deskriptivní geometr. Ve třicátých letech působil jako asistent deskriptivní geometrie na vídeňské technice, v letech 1839 až 1843 jako profesor stavebnictví na báňské a lesnické akademii v Báňské Štiavnici. Od roku 1843 byl profesorem deskriptivní geometrie na vídeňské technice, kde přednášel až do svého penzionování v roce 1870. Je považován za zakladatele rakouské geometrické školy.

Ernst Reinhold Eduard **Hoppe** (1816–1900), německý matematik. Působil jako profesor matematiky na univerzitě v Berlíně. Po Grunertově smrti převzal redakci časopisu *Archiv für Mathematik und Physik*. Je autorem řady učebnic o diferenciálním a integrálním počtu, o analytické geometrii apod.

Guillaume Jules **Hoüel** (1823–1886), francouzský matematik. Od roku 1859 působil jako profesor matematiky na univerzitě v Bordeaux, byl jedním z šéfredaktorů referativního časopisu *Bulletin des sciences mathématiques et astronomiques* (založen roku 1870). Od roku 1873 byl čestným členem Jednoty českých matematiků, několika pracemi přispěl do časopisu *Archiv matematiky a fyziky*. V létě roku 1874 u něho v Bordeaux pobýval Emil Weyr.

Michel **Chasles** (1793–1880), francouzský matematik. Od roku 1825 byl profesorem matematiky v Chartres, od roku 1841 profesorem geodézie a mechaniky na polytechnice v Paříži a od roku 1846 profesorem geometrie v Paříži. Je považován za zakladatele moderní francouzské geometrie. Od roku 1873 byl čestným členem Jednoty českých matematiků. V létě roku 1874 byl u něho v Paříži Emil Weyr.

Carl Gustav Jakob **Jacobi** (1804–1851), německý matematik. V letech 1826 až 1842 byl profesorem na univerzitě v Königsbergu (Královec, Kaliningrad), později působil v berlínské akademii věd. Zabýval se teorií eliptických funkcí, diferenciálními rovnicemi, integrálním počtem, teorií čísel, teorií determinantů a analytickou mechanikou.

Karl **Jelinek** (1822–1876), německý matematik. Od roku 1852 byl profesorem vyšší matematiky na pražské technice, od roku 1863 ředitelem meteorologického ústavu ve Vídni. V letech 1870 až 1873 pracoval v ministerské komisi, která se zabývala reformou výuky na vysokých školách technického zaměření. Výrazně přispěl k rozvoji pražské techniky.

Camille Marie Ennemonde **Jordan** (1838–1922), francouzský matematik. Roku 1860 se stal doktorem filozofie, roku 1861 inženýrem. Od roku 1872 vyučoval matematiku na polytechnice v Lyonu a od roku 1883 na Collège de France v Paříži. Věnoval se zejména algebře (Jordanův kanonický tvar, Jordanova-Hölderova věta), teorii čísel, teorii funkcí a integrálu (Jordanova míra), geometrii (Jordanova křivka), diferenciálním rovnicím a krystalografií.

Giuseppe **Jung** (1845–1926), italský matematik. Koncem šedesátých let působil na milánské polytechnice jako asistent matematiky u L. Cremony, od roku 1873 učil v Miláně na lyceu (Liceo di Milano), od roku 1876 byl mimořádným a později řádným profesorem projektivní geometrie a grafické statiky na milánské polytechnice. Věnoval se především projektivní geometrii.

Antonín Emanuel rytíř **Komers** (1814–1893), proslulý český hospodář a hospodářský spisovatel. Je autorem řady článků o hospodářské správě, hospodářských otázkách jako byly modernizace a rozvoj velkostatků, financování výroby. Dlouhá léta pracoval jako ústřední ředitel statků hraběte Františka Thuna, organizoval také hospodářství několika šlechticů v Čechách.

Emil **Koutný** (1840–1880), český deskriptivní geometr. V letech 1864 až 1870 působil jako asistent a později jako soukromý docent deskriptivní geometrie na německé technice v Brně, v roce 1870 se stal profesorem deskriptivní geometrie v Grazu (Štýrský Hradec). Věnoval se především problematice zobrazování a osvětlování těles, konstrukci stínů a perspektivě.

Jan **Krejčí** (1825–1887), český geolog a mineralog. Od roku 1864 byl profesorem pražské techniky, od roku 1882 profesorem české univerzity, sepsal řadu prací o geologii a přírodopisu Čech. Je považován za zakladatele české geologické školy.

Leopold **Kronecker** (1823–1891), německý matematik. Od roku 1883 byl profesorem matematiky na berlínské univerzitě. Věnoval se především algebře a teorii čísel (kvadratické formy, teorie elementárních dělitelů, teorie algebraických čísel, teorie grup) a matematické analýze (eliptické funkce).

Ernst Eduard **Kummer** (1810–1893), německý matematik. Nejprve působil na různých středních školách; od roku 1842 byl řádným profesorem matematiky na univerzitě ve Vratislavi, od roku 1855 do roku 1884 na univerzitě v Berlíně. Nejprve se proslavil pracemi o hypergeometrických řadách a algebraických plochách 4. stupně; tzv. *Kummerova plocha* má 16 kónických bodů a 16 tečných rovin dotýkajících se jí podél kuželosečky. Později se věnoval integrálnímu počtu, komplexním číslům a teorii algebraických čísel.

Karl Josef **Küpper** (1828–1900), německý matematik. Od roku 1852 byl učitelem na průmyslové škole v Terstu, roku 1867 se stal profesorem deskriptivní geometrie na pražské technice, v letech 1869 až 1900 přednášel na německé technice v Praze. Věnoval se především projektivní geometrii.

Sophus **Lie** (1842–1899), norský matematik. Po studiích v Christianii (Oslo) a v Paříži byl od roku 1877 do roku 1886 profesorem matematiky na univerzitě v Christianii a v letech 1886 až 1898 vyučoval na univerzitě v Lipsku. Věnoval se především studiu spojitých grup transformací, jejich invariantům a aplikacím v geometrii a ve fyzice.

Johann **Lieblein** (1834–1881), německý matematik. Roku 1864 byl jmenován mimořádným a roku 1869 řádným profesorem matematiky na pražské (později německé) technice.

Gustav **Linker** (1827–1881), německý filolog. Roku 1868 se stal profesorem klasické filologie a srovnávací jazykovědy na pražské univerzitě. V letech 1871 až 1880 zde vedl filologický seminář.

Ferdinand **Lippich** (1838–1913), německý matematik a fyzik. Od roku 1865 byl profesorem mechaniky na technice v Grazu (Štýrský Hradec), v letech 1874 až 1909 učil matematickou fyziku na pražské (později německé) univerzitě. Věnoval se především mechanice tuhého tělesa, pružnosti (příčné kmity), aplikacím matematiky v teoretické fyzice, konstrukcím demonstračních přístrojů, akustice (šíření vlnění) a optice (lom a odraz systému paprsků na kulových plochách, spektroskopie, polarimetrie apod.).

Lombardi (15. a 16. století); rozvětvená rodina benátských sochařů a architektů. Nejvýznamnější představitelé byli Martino Lombardo (doložen od r. 1471), Pietro Lombardo (asi 1435–1515), Antonio Lombardo (asi 1458–1516), Tullio Lombardo (1478–1559), Sante Lombardo (1504–1580), stavitelé mnoha monumentálních staveb v Benátkách a okolí.

Leonardo **Loria** (1844–1917), italský technik. V letech 1867 až 1905 byl profesorem polytechniky v Miláně, jeho oborem působnosti byly železnice.

Isidore Del **Lungo** (1841–1927), italský právník, literární historik a kritik. Dlouhá léta působil jako středoškolský profesor, později pracoval v kolektivu tvůrců italského jazykového slovníku vydávaného Akademií della Crusca. Je autorem řady studií o středověké italské literatuře, kritik a literárních prací. Byl senátorem italského království.

Jakob **Lüroth** (1844–1910), německý matematik. Od roku 1869 byl mimořádným profesorem na technice v Karlsruhe, v letech 1880 až 1883 řádným profesorem na technice v Mnichově, v letech 1883 až 1910 na univerzitě ve Freiburgu. Zabýval se především algebraickou geometrií, mechanikou, astronomií a geodézií, ale i teorií množin, algebrou, topologií a pravděpodobností.

Ernst **Mach** (1838–1916), rakouský fyzik a filozof. V letech 1864 až 1867 byl profesorem fyziky v Grazu (Štýrský Hradec), v letech 1867 až 1895 profesorem pražské, resp. německé univerzity. V letech 1895 až 1901 byl profesorem

fyziky a filozofie na univerzitě ve Vídni. Věnoval se především experimentální mechanice, nauce o teple, světle a zvuku. Ovlivnil vznik a rozvoj tzv. empirio-kriticizmu.

Bartolomeo **Malfatti** (1828–1892), italský geograf, etnograf a historik. Profesor geografie na Reale Accademia Scientifica e Letteraria di Milano. Autor řady prací, zejména historických.

Alessandro **Manzoni** (1785–1873), italský spisovatel, dramatik a představitel katolického směru v italském romantismu. Jeho román *Snoubenci* (1827) je dnes považován za základ moderního italského románu a klasickou ukázkou moderní spisovné italštiny.

Rafael **Morstadt**, deskriptivní geometr. V letech 1856 až 1867 byl asistentem deskriptivní geometrie na pražské technice. Nejprve pracoval u profesora R. Skuherského (1821–1863), později u profesora W. Fiedlera. V roce 1862 zhotovil pro světovou výstavu v Londýně pěkné modely v reliéfní perspektivě. Roku 1867 pražskou techniku opustil.

Rudolf **Němčík** (1831–1877), rakouský deskriptivní geometr. V letech 1857 až 1861 byl asistentem deskriptivní geometrie na vídeňské technice, v letech 1861 až 1870 profesorem deskriptivní geometrie v Grazu (Štýrský Hradec). Roku 1870 byl jmenován profesorem vídeňské techniky.

Mírúmil **Neumann** (1843–1873), český fyzik. V roce 1869 se stal asistentem fyziky na pražské univerzitě, pracoval pod vedením profesora E. Macha, roku 1871 byl jmenován soukromým docentem fyziky. Byl velmi aktivní v Jednotě českých matematiků, podílel se na jejich odborných i organizačních aktivitách a na redakční přípravě jejich prvních publikací – *První zpráva Jednoty českých matematiků* (1870), *Druhá zpráva Jednoty českých matematiků* (1870), *Třetí zpráva Jednoty českých matematiků* (1871).

Enrico **D'Ovidio** (1842–1933), italský matematik. Byl profesorem analytické geometrie v Turínu. Jako první zahraniční autor publikoval v Časopise pro pěstování matematiky a fysiky článek *Les points, les plans et les droites en coordonnées homogènes* (1872). Od roku 1872 byl čestným členem Jednoty českých matematiků.

Ernesto **Padova** (1845–1896), italský fyzik a matematik. Od roku 1872 byl profesorem mechaniky na univerzitě v Pise a od roku 1882 na univerzitě v Pavii. Zabýval se především matematickou analýzou, mechanikou a matematickou fyzikou (elasticita, elektromagnetismus).

František **Palacký** (1798–1876), přední český buditel, historik a politik, vůdce staročeské strany, zastávce austroslavismu a proměny Rakouska ve federativní stát. Založil *Časopis Společnosti vlasteneckého muzea v Čechách, Matici*

českou a Zemský archiv, působil v různých českých kulturních institucích, je autorem řady historických studií a prací, nejznámější jsou jeho pětidílné monumentální *Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě* (německy 1836–1867, česky 1848–1876).

Jan Křtitel Kašpar **Palacký** (1830–1908), český geograf, politik a ekonom, syn Františka Palackého. Od roku 1856 byl docentem, od roku 1885 profesorem české univerzity v Praze. Sepsal řadu prací z regionální geografie, zoogeografie, fyto geografie a historického místopisu.

Augustin **Pánek** (1843–1908), český matematik. Řadu let byl středoškolským profesorem matematiky, od roku 1896 mimořádným a od roku 1904 řádným profesorem matematiky na české technice v Praze. Je autorem několika odborných studií z teorie pravděpodobnosti a integrálního počtu a mnoha vzdělávacích a popularizačních článků. V letech 1884 až 1904 byl redaktorem Časopisu pro pěstování matematiky a fyziky.

Karel **Pelz** (1845–1908), český deskriptivní geometr. V roce 1869 se stal asistentem c.k. centrálního ústavu pro meteorologii a zemský magnetismus ve Vídni, o rok později získal místo asistenta deskriptivní geometrie na německé technice v Praze. Roku 1875 se stal profesorem rýsování na reálce v Těšíně, a vzápětí profesorem deskriptivní geometrie na reálce v Grazu (Štýrský Hradec). V roce 1878 byl jmenován profesorem deskriptivní geometrie na technice v Grazu, roku 1895 přešel na českou techniku v Praze, kde působil až do smrti. Věnoval se především centrálnímu, kosoúhlému i středovému osvětlování ploch a axonometrii. Byl blízkým přítelem bratří Weyrů.

Francesco **Petrarca** (1304–1374), italský humanista, diplomat, vynikající raně renesanční lyrický básník. Jeho sonety Lauře dodnes náležejí mezi nejvýznamnější díla světové literatury. Roku 1355 byl s diplomatickým posláním v Praze na dvoře Karla IV.

Henry **Picquet** (1845–1925), francouzský matematik. Byl profesorem matematiky na École Polytechnique v Paříži, je autorem několika vysokoškolských učebnic.

Viktor **Pierre** (1819–1886), rakouský fyzik. Od roku 1844 byl asistentem fyziky na vídeňské univerzitě, v roce 1851 se stal profesorem fyziky na technice ve Lvově, v roce 1853 získal místo profesora fyziky na tamější univerzitě. Od roku 1857 do roku 1867 působil na pražské univerzitě, v roce 1867 odešel na techniku do Vídně. Zabýval se především mechanikou (vlnění), konstrukcí měřících přístrojů, optikou (fluorescence) a experimentální termikou.

Julius **Plücker** (1801–1868), německý matematik, fyzik a mechanik. V roce 1828 byl jmenován profesorem na univerzitě v Bonnu, v letech 1832 až 1834 učil na univerzitě v Berlíně, v letech 1835 až 1836 na univerzitě v Halle a od roku

1836 vedl katedru matematiky na univerzitě v Bonnu. Zabýval se především projektivní geometrií.

Jean Viktor **Poncelet** (1788–1867), francouzský matematik, geometr a inženýr, generál francouzské armády. V roce 1812 se účastnil Napoleonova tažení do Ruska, kde byl zajat a propuštěn až v roce 1814. Od roku 1825 do roku 1835 byl profesorem matematiky na vojenské škole v Metách, od roku 1835 zastával vysoké vojenské posty, v letech 1838 až 1848 byl profesorem fyziky a aplikované mechaniky na Sorbonně a v letech 1848 až 1850 ředitelem polytechniky. Věnoval se projektivní geometrii, je považován za jednoho ze zakladatelů moderní geometrie.

Georg Friedrich Bernhard **Riemann** (1826–1866), německý matematik. Roku 1854 se stal soukromým docentem, roku 1857 mimořádným a roku 1859 řádným profesorem matematiky na univerzitě v Göttingen. Patří mezi největší matematiky 19. století, věnoval se teorii funkcí komplexní proměnné, obyčejným i parciálním diferenciálním rovnicím, funkcím (analytické, algebraické, speciální) a teorii konformních zobrazení. Vybudoval nové pojetí integrálního počtu a nové pojetí neukleidovské geometrie.

George **Salmon** (1819–1904), irský geometr. Působil na Trinity College v Dublinu, kde byl roku 1868 jmenován profesorem teologie. Jeho učebnice *Conic Sections* (1848), *Higher Plane Curves* (1852), *Modern Higher Algebra* (1859) a *Analytic Geometry of Three Dimensions* (1862) byly přeloženy do několika jazyků.

Jacopo **Sansovino** (1486–1570), vlastním jménem Jacopo Tatti, italský manýristický sochař a architekt. Je autorem řady monumentálních staveb v Benátkách (schodiště v dóžecím paláci, Libreria di San Marco, Loggetta na úpatí zvonice), působil rovněž ve Florencii a v Římě. Umělecké jméno převzal po svém učiteli sochaři Andreovi dal Monte Sansovino (1460–1529).

Angelo **Secchi** (1818–1878), italský astronom, člen jezuitského řádu. V roce 1852 byl papežem Piem IX. jmenován astronomem a ředitelem hvězdárny ve Vatikánu. Věnoval se především astronomii, meteorologii a geofyzice.

August **Seydler** (1849–1891), český fyzik. Od roku 1870 působil jako asistent na pražské hvězdárně, od roku 1872 byl docentem fyziky a od roku 1882 profesorem fyziky a astronomie na české univerzitě. Byl blízkým přítelem bratří Weyrů. Jeho žena Anna (1854–1884) byla jejich mladší sestrou.

Giovanni Virginio **Schiaparelli** (1835–1910), italský astronom. Od roku 1859 do roku 1860 pracoval na hvězdárně v Pulkově (nedaleko Petrohradu), od roku 1860 na astronomické observatoři v Miláně, roku 1862 se stal ředitelem a profesorem astronomie na milánské polytechnice. Zajímal se především o astronomická pozorování (meteory, komety a planety) a o meteorologii. Věnoval se také Cremonovým transformacím.

Oskar Xaver **Schlömilch** (1832–1901), německý matematik. Od roku 1846 byl profesorem matematiky na univerzitě v Jeně, od roku 1849 profesorem vyšší matematiky na technice v Drážďanech, v letech 1874 až 1885 pracoval jako tajný rada saského ministerstva školství. Je autorem řady výborných učebnic, v roce 1856 založil spolu s Witzschelem časopis *Zeitschrift für Mathematik und Physik*.

Artur (Arthur) **Schlosser**. Začal studovat na polytechnice v Praze ve školním roce 1867/68, s Emilem Weyrem, který zde studoval v letech 1865 až 1868, se znal.

Heinrich Eduard **Schröter** (1829–1892), německý matematik. Do roku 1858 byl asistentem a od roku 1861 řádným profesorem matematiky na univerzitě v Breslau (Wrocław, Vratislav). Věnoval se teorii eliptických funkcí, syntetické a projektivní geometrii.

Anton **Schrötter** Ritter von Kristelli (1802–?), rakouský profesor, ministerský rada a hlavní mincovní ředitel. Od roku 1847 byl řádným členem vídeňské akademie věd, od roku 1850 sekretářem její matematicko-přírodovědné třídy a od roku 1851 též generálním sekretářem; měl rozhodující slovo při přijímání prací k otištění.

Josef **Schulz** (1840–1917), český architekt. Studoval na pražské technice a na akademii výtvarných umění ve Vídni. Od roku 1864 do roku 1868 byl asistentem architektury na pražské technice, kde pracoval pod vedením J. Zítka (1832–1909). V letech 1869 až 1870 byl na studijním pobytu v Itálii. Od roku 1871 pracoval jako soukromý architekt, od roku 1874 jako odborný učitel pražské zlatnické školy. Roku 1878 se stal řádným profesorem architektury na české technice v Praze. Je autorem návrhu projektu budovy Národního muzea, Umělecko-průmyslového muzea, návrhů úprav budovy Národního divadla. Podílel se na přestavbě různých paláců, zámků, kostelů a vil.

Albín **Sieber** (1839–1906), český cukrovarník. Pracoval ve Štětí, později byl ředitelem cukrovaru ve Zdicích. Jeho žena Marie (1850–1923) byla sestrou bratří Weyrů, syn Emil Sieber (1879–1964) byl lékařem, profesorem na Masarykově univerzitě v Brně.

Jacob **Steiner** (1796–1863), švýcarský matematik. V letech 1825 až 1835 vyučoval na střední průmyslové škole v Berlíně, od roku 1835 byl profesorem matematiky na berlínské univerzitě. Věnoval se především projektivní geometrii.

Wilhelm **Steur** (nar. 1844), německý učitel a matematik. U Steinerových sebraných spisů není žádná poznámka, že by se jakýmkoli způsobem podílel na jejich vydávání.

Ferdinand **Stolle** (vlastním jménem Ludwig Ferdinand Anders, 1806–1872), německý žurnalista, spisovatel historických a humoristických románů. Jeho knihy byly velmi oblíbené.

Friedrich Georg Wilhelm (Vasilij Jakovlevič) **Struve** (1793–1864), astronom a geodet německého původu. Nejprve působil na observatoři v Tartu (dnes Estonsko), později řídil observatoř v Pulkově (dnes Rusko). Zabýval se především studiem dvojhvězd.

Alois **Studnička** (1842–1927), český středoškolský profesor. Proslavil se jako organizátor odborných řemeslnických škol v Čechách, Bosně a Hercegovině. Znamé byly především jeho malířské a krasopisecké předlohy, učebnice matematiky a rýsování, mapy hvězdné oblohy a Čech, články o národopisu a výstavách. Organizoval různé výstavy a vzdělávací přednášky v Náprstkově průmyslovém muzeu. Bratr F.J. Studničky.

František Josef **Studnička** (1836–1903), český matematik, meteorolog, historik a popularizátor vědy. Od roku 1864 do roku 1871 působil na pražské (později české) technice a od roku 1871 do roku 1903 na pražské (později české) univerzitě. Je autorem prvních českých vysokoškolských učebnic matematiky. Zabýval se především algebrou (teorie determinantů), analýzou, fyzikou, meteorologií, astronomií, historií a popularizací vědy. Bratr A. Studničky.

James Joseph **Sylvester** (1814–1897), anglický matematik. Po ukončení studia na univerzitě v Cambridge pracoval krátce jako advokát, v letech 1841 až 1845 byl profesorem matematiky na univerzitě ve Virginii (USA), v letech 1845 až 1855 pojistným matematikem v Londýně, v letech 1855 až 1871 profesorem matematiky na vojenské škole ve Woolwich a od roku 1876 do roku 1883 profesorem na univerzitě v Baltimore (USA). Roku 1884 získal katedru matematiky na univerzitě v Oxfordu. Nejdůležitější jsou jeho práce z algebry (matice, kvadratické formy, kanonické tvary), teorie čísel (elementární dělitelé kvadratických forem), teorie pravděpodobnosti, mechaniky a matematické fyziky. Je autorem mnoha moderních matematických termínů.

Vojtěch **Šafařík** (1829–1902), český přírodovědec. Od roku 1868 byl profesorem chemie, od roku 1892 profesorem astronomie na pražské (resp. české) univerzitě.

Benedictus Gotthelf **Teubner** (1784–1856), německý knihkupec. Od roku 1806 řídil a od roku 1811 vlastnil slavnou Weinedelovu tiskárnu v Lipsku, kterou během krátké doby rozšířil o pobočku v Drážďanech. Roku 1824 založil v Lipsku velké nakladatelství odborné literatury, které dodnes nese jeho jméno.

Hrabě František **Thun** z Hohensteina (1809–1870), významný český politik a mecenáš.

František **Tilšer** (1825–1913), český deskriptivní geometr, filozof a politik. V letech 1851 až 1855 byl důstojníkem rakouské armády, od roku 1855 učil matematiku na vojenské akademii v Louce u Brna, v letech 1864 až 1895 přednášel deskriptivní geometrii na české technice v Praze.

Gabrielle **Torelli** (1849–1931), italský matematik. Působil na technice a později na univerzitě v Neapoli. Roku 1891 se stal profesorem na univerzitě v Pařermu, kde působil 15 let a pak se vrátil na univerzitu do Neapole. Věnoval se algebře, analýze a teorii čísel.

Umberto I. di Savoia (1844–1900), korunní princ, syn Vittoria Emanuela II. Roku 1878 se stal italským králem, byl iniciátorem italských koloniálních výbojů v Africe. Dne 29. 7. 1900 byl zavražděn v Monze anarchistou Gaetanem Bresci.

Vilém I. (1797–1888), pruský král (1861), první německý císař (1871) po sjednocení Německa. Pokračoval v tradiční agresivní německé politice, roku 1866 zvítězil nad Rakouskem a roku 1870/71 nad Francií.

Vittorio Emanuele II. di Savoia (1820–1878), král Sardinie (od 1849), král Itálie (od 1861). Roku 1870 sjednotil Itálii.

Jan Erazim **Vocel** (1803–1871), český archeolog, historik výtvarného umění, spisovatel a publicista, zakladatel české vědecké archeologie. Autor monografie *Pravěk země české* (1866–1868) a básnického cyklu *Přemyslovci, Meč a kalich a Labyrint slávy* (1839–1846).

Anton **Wassmuth** (nar. 1844), rakouský fyzik. Ve školním roce 1866/67 suploval fyzikální přednášky na pražské technice, od roku 1866 až do roku 1870 byl asistentem fyziky na pražské technice u profesora V. Pierra a později u profesora A. Waltenhofena (1828–1914). V letech 1870 až 1871 působil jako asistent na technice ve Vídni, od roku 1872 do roku 1876 byl profesorem na nově vzniklé Hochschule für Bodenkultur ve Vídni. Roku 1876 byl jmenován profesorem fyziky na nově založené univerzitě v Černovicích (Bukovina), roku 1893 se stal profesorem teoretické fyziky na univerzitě v Grazu (Štýrský Hradec). Věnoval se především teoretické mechanice.

Julius Ludwig **Weisbach** (1806–1871), německý mechanik, konstruktér, teoretik důlních strojů. Od roku 1832 byl profesorem matematiky a mineralogie na báňské akademii ve Freibergu. Pobýval též v Čechách.

Joseph **Wessely** (nar. 1814), rakouský lesník. V letech 1867 až 1870 byl ředitelem c.k. rakouské lesnické akademie v Marienbrunnu. Autor řady teoretických lesnických spisů.

Emil **Winkler** (1835–1888), německý inženýr. Byl profesorem na pražské (později německé) technice, později ve Vídni a v Berlíně. Známá byla jeho díla *Vorträge über Brückenbau* (Wien, 1870), *Neue Theorie des Erddrucks* (Wien, 1872), *Die Lehre von der Elasticität und Fertigkeit* (Praha, 1868) a *Vorträge über Eisenbahnbau* (Praha, 1867).

Hieronymus Georg **Zeuthen** (1839–1920), dánský matematik a historik matematiky. Působil jako profesor matematiky na univerzitě v Kodani, věnoval se teorii algebraických křivek a ploch. Byl velkým znalcem řecké matematiky, jeho práce z historie matematiky byly přeloženy do mnoha jazyků.

LITERATURA

- [Bo] Bogoljubov A.N., *Matematiki. Mechaniki*, Naukova dumka, Kiev, 1983.
- [BB] Borodin A.I., Bugaj A.S., *Biografičeskij slovar' dejatelej v oblasti matematiki*, Radjans'ka škola, Kiev, 1979, 607 stran, 2. přepracované a doplněné vydání *Vydajuščiesja matematiki: Biografičeskij slovar' – spravočnik*, 1987, 653 stran.
- [GIS] Gottwald S., Ilgauds H.-J., Schlote K.-H. (Hrsg.), *Lexikon bedeutender Mathematiker*, Verlag Harri Deutsch, Thun, Frankfurt am Main, 1990.
- [Ot] *Ottův slovník naučný*, Praha.
- [Po] *J. C. Poggendorff's biographisch-literarisches Handwörterbuch zur Geschichte der exakten Wissenschaften*, Leipzig.
- [St] Struik D.J., *Matematica: un profilo storico. Con un'appendice di Umberto Bottazzini*, Universale Paperback il Mulino 132, Bologna, 1981.
- [Wu] *Biographisches Lexikon des Kaiserthum Oesterreich* (Constant von Würzbach), Wien, 1868–1891.
- [WA] Wussing H., Arnold K. (Hrsg.), *Biographien bedeutender Mathematiker*, 3. Aufl., Berlin, 1983.

